

מדינת ישראל
רשם האגודות השיתופיות

בפני עו"ד דנה ביאלר
עוזרת רשם האגודות השיתופיות

תיק מספר: 2416-26047-15

בעניין: יוסף עמוס גל, ת.ז. 05275329

ע"י ב"כ עוה"ד אריאל רוט
ממגדל משה אביב, רח' ז'בוטינסקי 7, רמת גן
טל. 03-6132432; פקס. 03-6132437; דוא"ל: ariel@ts-law.co.il
המבקש;

ובעניין: תומר – מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ מס' 570024166

ע"י ב"כ עוה"ד ישראל ליכטנשטיין ו/או יפית אופק ו/או יניב לוי ו/או הראל
לוי ו/או ערן קדוש ו/או יוסי אפל ו/או אסף ישראלי ו/או תמיר קפלן
מרחי לינקולן 20, בית רובינשטיין, תל אביב 67134
טל. 03-7913913; פקס. 03-5666040; דוא"ל: office@il-adv.com
האגודה;

ובעניין: בקשה לעדכון פנקס חברים

הבקשה;

ה ח ל ט ה

בפני בקשת המבקש לעדכון פנקס החברים של תומר – מושב עובדים להתיישבות חקלאית בע"מ (להלן – "האגודה" או "המשיבה"), באופן ששמו של המבקש ייכלל בפנקס, וזאת מכוח סמכות רשם האגודות השיתופיות (להלן – "הרשם") בהתאם לתקנה 6 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות), תשל"ג-1973 (להלן – "תקנות החברות").

בקשה זו התעוררה אגב הליך בוררות שהחל בין הצדדים, בו עלתה שאלת חברותו של המבקש באגודה. כבורר במחלוקת מונה מר משה קזולה על ידי תנועת המושבים. מאחר ששאלת חברותו של אדם באגודה אינה עניין לבוררות, פנו הצדדים לרשם בבקשה שיפעל בהתאם לסמכויותיו בעניין.

משהתקנה האמורה מתנה את סמכות הרשם להורות על תיקון פנקס החברים של אגודה בקיומה של חקירה בהתאם לסעיף 43 לפקודת האגודות השיתופיות (להלן – "הפקודה") מינה הרשם ביום 26.12.2016 את מר משה קזולה כחוקר (להלן – "החוקר") לעניין בדיקת עדכון פנקס החברים של האגודה, וזאת משיקולי יעילות ברורים לאור האמור, כמו גם משיקולים כלכליים כפי שהובאו בפני הרשם על ידי הצדדים (יפורט בהמשך).

מסקנת החוקר הייתה כי הוצאתו של המבקש מחברות באגודה נעשתה שלא כדין, בהתאם לכך המליץ החוקר לתקן את פנקס החברים כך שיכלול את המבקש כחבר באגודה.

1. רקע:

1.1 תחילתו של הליך זה בבקשת המבקש מיום 23.12.2015, למנות חוקר לעדכון פנקס החברים של האגודה.

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

- 1.2 ביום 6.12.2016 החליט הרשם למנות חוקר בכפוף להפקדת ערובה להבטחת תשלום הוצאות הליך החקירה. ביום 11.12.2016 ביקש המבקש לבטל את התנאי למינוי חוקר. לטענתו, אין ביכולתו לשאת בתשלום שכר הערובה ולכן הוצע בין היתר למנות את משה קזולה כחוקר אשר יגבה את שכר טרחתו מראש.
- 1.3 כאמור, ביום 26.12.2016, מינה הרשם את מר משה קזולה כחוקר לבדיקת שאלת חברות של המבקש באגודה ולהמליץ על אופן עדכון פנקס החברים של האגודה בהתאם.
- 1.4 על החלטת הרשם האמורה הגישה האגודה בקשה לחייב את המבקש להפקיד ערובה כנדרש וזאת בהתאם לתקנה 6(ב) לתקנות החברות. ביום 12.1.2017 דחה הרשם את הבקשה בנמקו כי שכר טרחת החוקר נגבה מראש ולפיכך מתייתר הצורך בהפקדת הערובה.
- 1.5 ביום 18.2.2018 הגיש החוקר את דו"ח החקירה בצירוף ממצאיו והמלצתו.
- 1.6 ביום 21.3.2018 הגישה האגודה באמצעות ב"כ 'השגה על המלצות החוקר', (להלן – **"הבקשה לדחיית המלצת החוקר"**), וביום 21.5.2018 הגיש התובע "תגובת התובע ל"השגה על המלצות החוקר" (להלן – **"התגובה לבקשת הדחייה"**).
- 1.7 ביום 19.7.2018 החלטתי לקיים דיון פרונטאלי בנוכחות הצדדים, אך מאחר שהצדדים לא הצליחו להגיע למועד דיון מוסכם, החלטתי ביום 27.7.2018, לאפשר לאגודה להעביר תגובתה לתגובה להשגה כשלאחר מכן אכריע על בסיס החומר המונח בפניי.
- 1.8 ביום 5.8.2018 נתקבלה **"תגובה לתגובת התובע להשגה"** (להלן – **"התגובה לתגובה"**).

2. רקע עובדתי:

- 2.1 המבקש התקבל לחברות באגודה בשנת 1983.
- 2.2 ביום 15.9.2000 נחתם הסכם גירושין בין המבקש לבין רעייתו, בהסכם נקבע בין היתר כך:

"כמו כן, הבית שידוע כבית מס' 47 במושב תומר יעבור לבעלותה של רוסי כולל התכולה. כל המשק החקלאי, על כל חלקיו, כולל מחסנים, בני עובדים, סככות, חממות, שדות, מטעים, טרקטורים, כלים ומכונות וכל הקשור לעבודה חקלאית יעמוד לבעלותו הבלעדית של יוסי ולאחזקתו באופן מוחלט. כמו שהבית באופן מוחלט בבעלות רוסי, כך המשק בבעלות יוסי"
- 2.3 בתקופה שבין 15.2.2010 ועד 18.9.2010 ריצה המבקש עונש מאסר.
- 2.4 ביום 2.8.2010, ועוד טרם שחרורו של המבקש ממאסר כאמור, התתים ועד תנהלת האגודה את המבקש על מסמך שכותרתו **"הפסקת חברותי במושב תומר"** (להלן – **"המסמך"** או **"ההסכם"**), אשר מפאת חשיבותו אביא את תוכנו כלשונו:

"אני הח"מ יוסי גל ת.ז. 052753290 מאשר בזאת כי אכן התקיימו הנסיבות המזכות את ועד ההנהלה להודיע על הפסקת חברותי באגודה.

יתרה מכן הריני לאשר כי זומנתי לשימוע בפני ועד ההנהלה טרם קוים דיון להפסקת חברותי.

על אף האמור לעיל לפני משורת הדין אני מבקש כי ההודעה על הפסקת חברותי תוקפא עד ליום 30.6.11 וזאת לאור התחייבותי לעבור להתגורר דרך קבע ובפועל במושב עד לאותו מועד.

היה ולא אעבור להתגורר דרך קבע ובפועל במושב מכל סיבה שהיא עד לאותו מועד, כי אז אני נותן את הסכמתי להוצאתי מהאגודה ואין ולא תהיינה לי כל טענה ואו תביעה בעניין זה לרבות טענות ממוניות.

הריני לאשר בזאת כי ידוע לי כי לא תינתן לי כל ארכה נוספת"

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

יצוין, כי המסמך נכתב על נייר לוגו של האגודה. מפרוטוקול הדיון שנוהל בפני החוקר הנכבד אף עולה כי האגודה היא שניסחה אותו.

2.5 ביום 26.7.2011, החליט ועד ההנהלה בהתבסס על המסמך כהגדרתו לעיל, להוציא את המבקש מחברות באגודה, ומכאן הבקשה שבפנינו.

2.6 ביום 10.8.2011 קיבל המבקש לידי את הודעת האגודה על הפסקת חברותו בה, כך עולה ממכתבו לוועד ההנהלה אשר אינו נושא תאריך. עוד באותו היום התכנס ועד ההנהלה של האגודה לדון בהודעת המשיב (שכנראה הועברה לוועד באותו היום – 10.8.2011) והחליט כי יש להשאיר את החלטה על הפקעת חברותו של המבקש על כנה.

2.7 במכתבו האמור של המבקש, הודיע לוועד ההנהלה כי מילא אחר התנאים הקבועים במסמך, באשר זולת תקופות קצרות וקצובות בהן לא התגורר בפועל בתחומי האגודה וזאת מטעמים מוצדקים, הרי שלא בשלו התנאים להפסקת חברותו בה.

2.8 ככל הנראה, בין לבין פנה המבקש גם למשרד הרשם בבקשה לסייע לו בעניין חברותו, אם כי אין בפניי כל מידע נוסף. הליך הבוררות נפתח למעשה בשל צרכיו התקלאיים של המבקש לקבלת הקצאת מים מהאגודה, וזו נמנעה ממנו לפי טענתו כאשר לטענת האגודה הוא אינו חבר בה ועל כן אינו זכאי לכך. כאמור, מאחר שהתכרעה בשאלת חברותו של אדם אינה "ברירה" נולדה הפנייה מושא החלטה זו לרשם.

3. טענות המבקש בתמצית:

3.1 לטענת המבקש הפקעת חברותו נעשתה שלא כדין מן הטעמים כדלקמן:

הפקעת החברות נעשתה בניגוד להוראות תקנון האגודה:

3.2 כפי שעולה מהחלטת ועד ההנהלה מיום 26.7.2011 ומפרוטוקול החקירה מיום 27.11.2017, הפקעת חברותו של המבקש נעשתה בהסתמך על ההסכם. התנאים להוצאתו מחברות לפי סעיף 25 לתקנון האגודה לא התקיימו. בהסכם בין המבקש לאגודה ביקש המבקש להשהות את הליכי הוצאתו מחברות על מנת שיתאפשר לו לשוב להתגורר באגודה דרך קבע. לטענת המבקש הוא עמד בתנאי זה והתגורר דרך קבע בתחומי האגודה כל השנים, זולת תקופות קצובות וברורות ומטעמים מוצדקים.

3.3 יצוין, כי עד לחתימה על המסמך, אין מחלוקת כי המבקש היה חבר אגודה מן המניין, וכי הגיש בקשות לחופשה מפעם לפעם והאגודה אכן אישרה זאת. עוד יצוין כי פניותיו האמורות נעשו ממניעים מוצדקים שכאמור – אושרו על ידי האגודה.

3.4 למבקש היה חוב לאגודה ולכן בהתאם לסעיף 24 לתקנון, חברותו של המבקש לא יכולה לפקוע גם מכוח סעיף זה.

3.5 המבקש לא זכה לקיום שימוע בטרם הוצאתו מחברות בשנת 2011, טענת האגודה כי קיים מסמך בו הצהיר התובע כי הוזמן לשימוע, משוללת כל יסוד. המבקש זומן לדיון מבלי שנאמר לו שמדובר בשימוע, המבקש הודיע כי לא יוכל להשתתף בדיון ואף על פי כן האגודה לא קבעה מועד חלופי אלא הפקיעה חברותו מבלי לשימוע טענותיו.

אפליה:

3.6 המבקש בעדותו מיום 14.9.2017 טען כי הופלה לרעה ביחס לחברים אחרים באגודה. לטענתו, יש מספר זוגות במושב שהתגרשו והאגודה אפשרה לבני הזוג לרכוש בית אחר במושב, בעוד שלמבקש לא ניתנה אפשרות זו.

טעות והטעיה:

3.7 לטענת התובע "יש להצהיר על בטלותו של המסמך מחמת טעות מצידו והטעיה מצד האגודה". לטענתו, במועד החתימה על המסמך, לא ידע המבקש כי האגודה תשתמש בהסכם

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

על מנת להפסיק לו את אספקת המים או לחייבו בתשלומים מופקעים בגינם. זו למעשה הסיבה בה פתח בהליך הבוררות כנגד האגודה – שאז גם התעוררה שאלת חברותו בה.

3.8 האגודה הטעתה את המבקש בהבטחתה כי לא תהיה כל פגיעה במשקו כתוצאה מהוצאות מתברות, האגודה לא יידעה את המבקש כי ממועד הפקעת חברותו לא יקבל את חלקו בכספי הדיבידנדים המחולקים לחברי האגודה ואף לא יקבל הקצאת מים במחיר זהה לחברי אגודה.

עושק וכפייה:

3.9 עוד טוען המבקש, כי יש לבטל את ההסכם מחמת עושק. לטענתו, חברי הוועד ניצלו את מצוקתו הנפשית והכלכלית לפני שחרורו מהכלא ואיימו עליו כי במידה ולא יחתום על המסמך, יפקיעו חברותו באגודה מיידית. לכן ועל רקע הלחץ שהופעל עליו חתם המבקש על המסמך, וזאת כזכור, עוד לפני שחרורו.

סיכול חוזה:

3.10 גם לו נבחן את טענות האגודה כאילו הפסקת מגוריו של המבקש בשטחי האגודה מהווה עילה להפסקת חברותו, הרי שהמסקנה המתבקשת היא כי דין הטענה להידחות. לטענתו, ילדיו הותקפו מינית, לפי הטענה - על ידי בן זוגה של גרושתו, ולכן נאלץ להרחיקם מהאזור (ממגוריהם בתחומי האגודה) ולשהות עמם מתוך למושב. לפיכך, "הפרת החוזה" גם ככל שקרתה לשיטתה של האגודה נעשתה כתוצאה מנסיבות שהמפר לא ידע ולא היה עליו לדעת בעת כריתת החוזה, ולכן, אין בהפרה זו עילה לאכיפת החוזה באופן שנעשה ויש לראות בכך סיכול של החוזה על ידי צד שלישי.

חוסר תום לב בכריתת החוזה וחוסר תום לב בקיום החוזה:

3.11 המשיבה נהגה בחוסר תום לב עת החתימה את המבקש על ההסכם מבלי שיידעה אותו על השלכות החתימה. יתרה מזאת, המשיבה פעלה בחוסר תום לב בעצם השימוש המידי במסמך, בלי שטרחה לברר אם המבקש מתגורר בשטחי האגודה ומבלי שערכה לו שימוע כדין.

המבקש לא הפר את תנאי ההסכם:

3.12 המבקש לא הפר את תנאי ההסכם והתגורר במושב דרך קבע. למגינת ליבו בשל תקיפה מינית שחוו ילדיו נאלץ לעזוב את המושב בהתאם ליעוץ מקצועי שקיבל. העזיבה האמורה הייתה מעין חופשה זמנית לאור הנסיבות הקיצוניות, המצדיקות את היציאה לחופשה.

3.13 לאור כל האמור מתבקש הרשם להורות על תיקון פנקס החברים של האגודה באופן ששמו של המבקש ייכלל בו כחבר מן המניין.

4. טענות המשיבה בתמצית:

4.1 המבקש אינו מתגורר באגודה וכבר מספר שנים שאינו חבר אגודה. בטרם הפקעת חזרתו התחייב המבקש לשוב ולהעביר את מרכז חייו לאגודה ואף חתם על הסכם בו התחייב/לשוב להתגורר באגודה. חרף הבטחתו לא מילא אחר התחייבויותיו. לאור זאת, החליט ועד הנמלת האגודה ביום 26.7.2011, להפקיע את חברותו.

4.2 לטענת המשיבה, המבקש חתם על ההסכם מרצונו תופשי ובהסכמה מלאה, כאשר אף אחד לא כפה ו/או הכריח אותו לחתום עליו. הראיה לכך היא שהוא עמד על דרישתו להכניס סעיף בהסכם אשר קובע כי הפקעת החברות תוקפא עד ליום 30.6.2011, מועד סיום שנת הלימודים של ילדיו.

4.3 המבקש לא התכוון לשוב להתגורר באגודה. האגודה טוענת כי יש לראות בכך שלא רשם את ילדיו למסגרות החינוך עוד קודם ליום 30.6.2011 ראייה לכך שהרי זהו המועד בו הבטיח לשוב להתגורר בתחומי האגודה.

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

- 4.4. לטענת האגודה המבקש השכיר את המשק שברשותו מיום 5.4.2011 ועד ליום 14.4.2013, לרבות את בית המגורים המצוי בשטחו. עובדה זו עומדת בסתירה לעמדתו כי שב להתגורר במושב. לשאלת המשיבה טען המבקש כי התגורר עם השוכרת בבית, אחר כן ציין כי השכיר את כל המשק למעט הבית וזאת על אף שבהסכם השכירות נכתב כי גם בית האבן מושכר.
- 4.5. בנסיבות אלה, ובהתאם לסעיף 24 לתקנון האגודה הקובע כך:
- "חבר אגודה הרוצה לצאת ממנה, חייב להודיע לה על כך בכתב. נמסרה הודעה בכתב לאגודה, כאמור – תפקע חברותו בתום שישה חודשים מיום קבלת הודעה זו על ידי האגודה, בתנאי שחברות זו לא תפקע כל זמן שהוא חייב כסף לאגודה וכן כל עוד הוא מקבל מהאגודה שרות משרותיה; - אלא אם החליט ועד ההנהלה לשחרר את החבר הזה מתנאי זה."*
- לטענת האגודה יש לראות בהסכם כהגדרתו לעיל את הודעתו של המבקש על הפסקת חברותו, וכן יש לראות בהחלטת ועד ההנהלה בה הוחלט על הפסקת חברותו של המבקש באגודה כאילו הודעתו האמורה התקבלה ויציאנתו מהחברות אושרה על ידי האגודה.
- 4.6. המבקש לא הופלה לרעה ביחס לחברים אחרים במושב. במהלך הליך גירושו הוצע למבקש לקנות או לבנות בית אחר במושב, אך זה סירב ובחר להתגורר בבית שבנה "מחוץ לגדר".
- 4.7. למבקש אין בית או נחלה בתחומי המושב, המבקש מתגורר בבית שנבנה ללא היתר מחוץ לגדר המושב.
- טעות והטעיה:
- 4.8. המבקש הודה כי חתם על המסמך מרצונו התופשי. לראיה, המבקש העיד כי התכוון לשוב ולהתגורר במושב עד לאותו מועד ואף עשה כן עד שנאלץ לעזוב מטעמים אישיים.
- עושק וכפייה:
- 4.9. לטענת האגודה במשך שנים הסכימה, לפני משורת הדין, שלא לפעול להוצאתו מחברות של המבקש. לאחר שהסכימה האגודה להאריך פעם נוספת את התקופה בה ניתנה למבקש ההזדמנות לשוב ולהתגורר בתחומי האגודה, המבקש את ההזדמנות הזו לא ניצל.
- 4.10. התובע העיד כי חתם על ההסכם מרצונו התופשי ולכן נשמטת הקרקע תחת טענתו כי חתם על ההסכם בכפייה.
- סיכול חוזה:
- 4.11. המבקש לא הוכיח טענתו לסיכול חוזה. המבקש טען כי גורמים סוציאליים המליצו לו שלא להתגורר במושב, אין בכך כדי למנוע מהמבקש לקיים את התחייבויותיו.
- 4.12. בנוסף, תלונתו של המבקש במשטרה הוגשה ביום 10.7.2011 והתייחסה לאירוע מיום 4.7.2011. בהסכם נקבע כי אם המבקש לא ישוב להתגורר במושב עד ליום 30.6.2011 חבירותו תופקע. למעשה העילה המוצדקת כביכול לעזיבתו את המושב הייתה ממילא לאחר תום מועד ההתחייבות שנקבע בהסכם ולכן לא ניתן לטעון לסיכול חוזה.
- חוסר תום לב:
- 4.13. המשיבה פעלה כלפי המבקש בתום לב ולפני משורת הדין משך שנים, תוך הבנה והתחשבות בנסיבותיו, המבקש שכעת טוען לביטול ההסכם הוא אשר נוהג בחוסר תום לב.
5. ממצאי החוקר ומסקנותיו:
- 5.1. החוקר קבע כממצא עובדתי כי מצבו של המבקש במועד החתימה על ההסכם היה רע, המבקש חתם על המסמך בעת שהיה במצב של חולשה נפשית. החוקר סבר כי אדם סביר לא היה חותם מרצונו על הסכם כזה לולא נסיבות מיוחדות אלה.

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

5.2. מן החומר שבפניי עולה כי למבקש משק באגודה גם כיום, ואף מזכיר האגודה העיד כי המשק רשום על שמו של המבקש ברשויות הרלוונטיות (הסוכנות היהודית), חלוקת הרכוש בינו לגרושתו הנה "רעיונית" בלבד ולא קניינית, במסגרת הסכמות בין שני בני הזוג. מרכז חייו של המבקש באגודה, והוא אף עסק בחקלאות לפני ניתוקו מהמים ה"חקלאיים" – מה שהביא למעשה לפתיחת הליך הבוררות בין הצדדים.

5.3. סעיף 24 לתקנון האגודה קובע כי לא תופקע חברות באגודה לחבר החייב לה כספים, אלא אם כן ועד ההנהלה החליט לשחרר את החבר מחבות זו. בהחלטת ועד ההנהלה אין שום התייחסות לשחרור המבקש מהתנאי האמור.

5.4. עוד קבע החוקר כי המסמך כהגדרתו לעיל נערך על ידי היועץ מהמשפטי של האגודה לבקשתו של מזכיר האגודה, וכי עדותו של מזכיר האגודה בפניו הייתה לא מהימנה תוך שפעולותיו נעשו בחוסר תום לב. מסקנות אלה של החוקר הנכבד נשענות על עדויות הצדדים בפניו.

5.5. לאור האמור נראה כי ועד ההנהלה הוציא את המבקש מחברות באגודה שלא כדין ולכן המליץ החוקר לחורות על תיקון פנקס החברים כך שיכלול את המבקש.

6. בקשה לדחיית המלצת החוקר:

6.1. בבקשה לדחיית המלצת החוקר העלתה האגודה את הטענות הבאות:

6.2. החוקר התעלם מהסכם השכירות במסגרתו השכיר המשיב את משקו, לרבות את בית המגורים לצד ג'. הסכם השכירות האמור מוכיח באופן חד משמעי כי המשיב לא שב להתגורר במושב.

6.3. המשיב חתם על מסמך הוצאתו מחברות באגודה ובכלל זה לא הביע כל רצון או כוונה לשוב להתגורר במושב.

6.4. שגה החוקר בקבעו כי המשיב מתגורר במושב ואף שילם מיסי ארנונה. המשיב מתגורר בבית שנבנה ללא היתר מחוץ למושב ואינו משלם ארנונה או מס כלשהו למושב.

6.5. שגה החוקר בקבעו כי למשיב משק במושב. במסגרת הסכם הגירושין העביר המשיב את חלקו בנחלה לאשתו וכעת טוען המשיב כי המשק נותר בידי. למשיב אין בית ונחלה במושב, ומיותר לציין כי ממילא כלל לא ניתן לפצל נחלה.

6.6. שגה החוקר בקבעו כי ועד הנהלת האגודה הוציא מחברות את המשיב. המשיב הוא אשר הודיע על יציאתו מחברות בהתאם למסמך עליו חתם ביום 2.8.2010. יציאתו של המשיב מהאגודה תאמה את רצונו, המשיב לא התגורר ולא התכוון לשוב להתגורר במושב ובהתאם לכך המבקש לא חויב במיסים מוניציפליים ולא במיסי חבר.

7. התגובה לבקשת הדחייה:

7.1. הסכם השכירות בין המשיב לשוכרת נחתם ביום 19.5.2011 למעלה מחצי שנה לאחר שחרור המשיב מהכלא. עד לכריתת חוזה השכירות התגורר המשיב בבית המגורים שבמשק. לאחר החתימה על הסכם השכירות התגורר בצימרים הסמוכים לבית המגורים, הנמצאים אף הם בשטח המשק.

7.2. בניגוד לטענות האגודה, המשיב חי במושב, שם מרכז חייו, ובשום שלב לא עזב את המושב לצמיתות. המשיב נאלץ להתגורר במגורי העובדים התאילנדים מחוץ לגדר המושב בשל מצבו הבריאותי עם גרושתו, אך היה לו מפתח לשער המושב בו עשה שימוש בשל שמרכז חייו היה בתחומי המושב, וזאת עד אשר הוחלף מנעול השער ולא נמסר מפתח לידי המבקש חרף בקשותיו. אכן, כל החלקות החקלאיות במושב תומר לרבות חלקותיו של המבקש נמצאות "מחוץ לגדר" ואולם הן מהוות חלק משטחי המושב.

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

- 7.3. במשך שנים שילם המשיב תשלומי מיס וארנונה. זאת אף לאתר הוצאתו מתברות באגודה.
- 7.4. מזכיר האגודה העיד כי המשיב הוצא מחברות לאור העובדה שלא הודיע כי שב להתגורר באגודה. כל זאת מבלי לבדוק אם המבקש התגורר באגודה או אם הוא מעבד את חלקותיו החקלאיות.
- 7.5. במסגרת הסכם הגירושין בין המבקש לגרושתו ובהתאם למצוטט לעיל בסעיף 2.2, נקבע כי גרושתו של המבקש תמשיך להתגורר בבית שבנחלה בעוד המבקש מקבל את המשק החקלאי לרשותו ולחזקתו. משאלו ההסכמות אליהן הגיע המבקש עם גרושתו - טענת האגודה כי אין למבקש משק ראויה להידחות.
- 7.6. בניגוד לטענת האגודה, המבקש מעולם לא חפץ לוותר על חברותו בה. בעקבות משבר אישי שחוה נאלץ המבקש בעל כורחו לעזוב את המושב לתקופה מסוימת. יודגש כי המבקש דאג לקבל אישור על חופשה מהאגודה.
- 7.7. המבקש שב על טענתו כי חתם על המסמך בשל לחץ שהופעל עליו מצד מזכיר האגודה.
- 8. דיון והכרעה:**
- 8.1. חרף טענות שני הצדדים בעניין הנסיבות שהביאו לחתימה על המסמך כהגדרתו לעיל, מצאתי כי השאלה המרכזית המונחת לפתחי היא דווקא האם בעת הוצאת המבקש מחברותו באגודה מרכז חייו של המבקש היה במושב תומר או שמא עקר מקום מושבו מהמושב.
- 8.2. ככל שיימצא כי מרכז חייו של המבקש היה ונותר באגודה, כי אז נסיבות החתימה על ההסכם הופכות להיות לא רלוונטיות לשאלת הוצאתו מחברות באגודה.
- 8.3. ובכן, האם עקר המבקש את מגוריו מתחומי האגודה, והיכן "מרכז חייו"?
- 8.4. סעיף 7 לפקודה קובע כך:
- "בהתעורר שאלה אם, לצורך פקודה זו, יושב אדם בעיר או בסניבה הסמוכה לה או אם יושב הוא או יש בדעתו לשבת באותו הכפר או באותו גוש הכפרים בישראל, או בנוגע לסוג שאיזו אגודה שייכת לו, או בנוגע לאזור פעולתיה של האגודה או אם שייך איזה אדם למעמד או למשלח יד מסויים, תוחלט השאלה ע"י הרשם, והחלטתו תהא החלטת גמר."*
- סעיף זה קובע כי בהתעורר שאלת מקום מגוריו של אדם, ההכרעה בשאלה תהא מסורה לרשם.
- 8.5. סעיף 25 לתקנון האגודה קובע כך (ההדגשות שלי ד.ב.):
- "הפסיק חבר אגודה לגור דרך קבע ובפועל בשוב תומר; וכן לא הודיע חבר זה על רצונו לצאת מהאגודה ולהפסיק את חברותו באגודה; וכן עברה שנה מיום הפסקת מגוריו בשוב תומר כנייל; וכן ועד ההנהלה קבע בישיבתו את קיומן של שלש העובדות הנייל – תפקע חברותו של החבר פקיעה לפי סעיף 24 הנייל והוראות הסעיף 24 תחולנה לגבי החבר הנייל."*
- 8.6. נראה אם כן, כי לפי תקנונה של האגודה ישנם מספר מבחנים מצטברים להפקעת חברותו של חבר אגודה:
- הראשון – על החבר להפסיק לגור דרך קבע ובפועל בשוב תומר;
 - השני – כי החבר לא הודיע על רצונו להפסיק את חברותו באגודה;
 - השלישי – כי חלפה שנה מיום הפסקת מגוריו של החבר באגודה;
 - הרביעי – כי ועד ההנהלה קבע בישיבה מסודרת את קיומן של שלוש העובדות האמורות.
- ויודגש: המדובר בארבעה מבחנים מצטברים.

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

8.7. בטרם נפנה לבדוק את העמידה בארבעת המבחנים המצטברים שקבעה לעצמה האגודה בבואה להפקיע את חברותו של מי מחבריה, נזכיר גם את בג"ץ 6627/98 נוימן נ' כפר אז"ר פ"ד נד (5) 299 (להלן – "בג"ץ נוימן") אשר בו נקבעו ההלכות לפיהן מתויבת אגודה לפעול, שעה שמבקשת לקבוע כי חברותו של מי מחבריה בה פקעה בשל "עקירה". בין היתר נקבע כך:

"עקירה ממקום מגורים בונים אותה גם יסוד אובייקטיבי גם יסוד סובייקטיבי; גם דבר הגלוי לעין – העובדה שפלוני פסק מהתגורר במקום שממנו עקר – גם דבר הסמוי מן העין – כוונה להתנתק ממקום מגורים. עם זאת נדע, כי מעשה ללמד על כוונה וכוונה תלמד ממעשה; כוונה להתנתק ממקום מגורים נוכל ללמוד עליה ממעשה ניתוק, והצהרה על כוונה אין די בה. למשל: אדם שעזב מקום מגורים לפני שלושים שנים ובנה את ביתו במקום אחר, נתקשה לומר כי לא עקר ממקום מגוריו הקודם גם אם הקשר הנפשי – ואולי אף קשר פיזי – למקום מגוריו הקודם לא פסק. הייטוטאליות של עקירה אמנם אינה טוטאליות של מוות – שהוא קצה הטוטאליות – ואולם אין צורך להרחיק לכת כדי לשלול קביעה כי הצהרה בלבד די בה להפריך מעשה של עקירה".

כלומר, העובדה שחבר אינו מתגורר במושב אינה מהווה הוכחה חותכת ל"עקירה". יש להוכיח "עקירה" על פי מבחן דואלי משולב: אובייקטיבי, אשר במסגרתו תיבחן השאלה האם החבר עקר מגוריו במושב, ומבחן סובייקטיבי בו ייבחנו הנסיבות על מנת ללמוד האם בכוונת החבר להתנתק מהמושב.

8.8. בעניינו, כל הנסיבות מביאות אותי למסקנה כי המבקש לא עקר מקום מושבו עוד מן הפן האובייקטיבי, וכעת אסביר:

8.8.1. טענת האגודה כי למבקש אין נחלה ובית במושב נדחית. מזכיר האגודה, בעדותו (כפי שעולה מפרוטוקול החקירה מיום 27.11.17 עמ' 54), ציין כי המשק רשום בסוכנות על שם המבקש וגרושתו. כמו כן, ברשימת המסמכים שהגישה האגודה לבקשת החוקר ביום 19.1.17, הוגש מסמך רשימת בעלי הזכויות בנחלות כפי שמופיעה בחטיבה להתיישבות, יוסי גל וגרושתו רשומים כבעלי נחלה במושב. מכאן, כי טענות האגודה כאילו למבקש אין נכס בתחומי המושב אין להן על מה לסמוך.

8.8.2. מרכז חייו של המבקש במושב: המבקש גר בשטחי האגודה אם במשקו ואם בדירתו מחוץ לגדר או חלק מהזמן בצימרים של ביתו ש"בתוך הגדר" אשר **כולם** בשטחי המושב. לצורך הבחינה דכאן, בנסיבות הספציפיות של תיק זה, אין זה מן העניין אם המבקש מתגורר באזור ה"מגורים" או בשטחים החקלאיים באגודה או במגורי פועליו וזאת בוודאי מקום שיש הסבר הגיוני ומניח את הדעת לכך. המבחן שאמור לעמוד לנגד עינינו הוא האם החבר ניתק זיקתו לאגודה אם לאו. בעניינו, לא מצאתי כי המבקש ניתק זיקתו לאגודה בשום שלב מחייו. הוא המשיך וממשיך להתגורר בשטחה, אף עיבד אדמותיו עד לניתוקו מאספקת המים ה"חקלאיים", משפחתו התגוררה בתחומי המושב, ככל שביקש לעזוב לתקופה קצובה פעל בהתאם להוראות התקנון וחופשה אושרה לו (ארחיב מיד), לכל אורך הדרך המשיך החבר וראה עצמו כחבר אגודה בעל משק וחקלאי בתחומי האגודה.

בעניין זה אציין כי העובדה שהמבקש השכיר את משקו לא גורעת מהאמור, וזאת בשל שהיה זה לתקופה קצובה בלבד, כאשר באותה עת עדיין התגורר בעצמו בשטחי המושב ואף בתחומי נחלתו. טענה זו של המבקש לא הופרכה משנשאלו נציגי האגודה אם בדקו בפועל האם נמצא המבקש בנחלתו הייתה תשובתם שלילית.

התקופה בה נאלץ המבקש לעזוב את המושב בעצת גורמי מקצוע הייתה ארעית בלבד, מטעמים מיוחדים ואובייקטיביים שהוסברו (והקשורים במצבם המיוחד של ילדיו באותה עת), ולפיכך אין בה כדי להוות "עקירה" במובנה המשפטי כפי שעולה הן מן הפסיקה ובמיוחד מהמבחנים שקבעה האגודה בתקנונה – קרי סעיף 25 לתקנון. מחומר הראיות עולה באופן ברור כי האגודה לא עמדה בתנאי סעיף 25 ועל

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

כן לא הייתה רשאית להפקיע את חברותו של המבקש בהתבסס על כך. נהפוך הוא, חזרתו למושב מוכיחה מעל לכל ספק כי חרף הקשיים שחווה, המושב הוא הוא מרכז חייו. תמיד היה וכך הוא גם כיום.

8.8.3 ועד ההנהלה הפקיע את חברותו של המבקש תוך שהוא מתבסס על המסמך כהגדרתו לעיל, ועל כך שהמבקש לא הודיע על כוונתו לשוב להתגורר באגודה (פרוטוקול החקירה מיום 27.11.17). זאת אף בשעה שוועד האגודה כלל לא טרח, כך עולה מהחקירה, לבדוק אם המבקש שב להתגורר במושב והאם הוא מעבד את אדמותיו. כך למשל, מהפרוטוקול שהתנהל בפני החוקר עולה: מזכיר האגודה בתקירתו הודה כי לא בדק אם המבקש מקבל דואר ואם מוציא את הדואר מהתיבה (על אף שככל הנראה האגודה היא האחראית על חלוקת המכתבים לתיבות החברים); לא נבדקו נתוני צריכת החשמל של המבקש (פרוטוקול מיום 27.11.17 עמ' 97); לא בדקו אם המבקש מעבד את הקרקע החקלאית שלו בטענה כי "לא עניין אף אחד" (פרוטוקול מיום 27.11.17 עמ' 101) וזאת חרף העובדה כי בחקירתו העיד המזכיר כי המבקש לא מעבד את הקרקע. נראה אפוא כי לאגודה אצה הדרך להפקיע את חברותו של המבקש וזאת אף מבלי לערוך את הבדיקות הפשוטות והמתבקשות על מנת לקבוע האם שב להתגורר במושב, וזאת טרם הפקעת החברות.

8.9 אני מקבלת את טענת המבקש כי לא חפץ לוותר על חברותו באגודה. התנהלותו לכל אורך השנים מצביעה על כך כי טענה זו אינה טענה מן הפה אל החוץ. לא מצאתי כי המבקש ניתק את זיקתו למושב, לאורך כל השנים, למן חתימתו על ההסכם כהגדרתו לעיל ועד היום. לפיכך, טענת האגודה כי המבקש הוא אשר הודיע על יציאתו מחברות בהתאם להסכם ולסעיף 24 לתקנון האגודה נדחית.

8.10 סיכום ביניים: האגודה לא עמדה בתנאי סעיף 25 לתקנונה ואף לא בתנאי 24 לתקנונה בבואה להפקיע את חברותו של המבקש. האגודה ראתה במבקש כמי ש"עקר" את מקום מגוריו באגודה וזאת אף מבלי לערוך בדיקות פשוטות ומתבקשות על מנת לבדוק את הדברים. תחת זאת מחומר הראיות עולה באופן ברור כי המבקש לא עקר את מקום מגוריו משטחי האגודה מן הפן האובייקטיבי שנקבע בבג"ץ נוימן, וגם פרקי הזמן בהם לא התגורר באגודה היו באישור ו/או בנסיבות מיוחדות ומוצדקות. לאור זאת התייתר הצורך לבדוק האם התקיים המבחן הסובייקטיבי בעניין ה"עקירה".

8.11 בהחלטתי בתיק 1156-17218-17 יצחק שר שלום הכהן נ' הודיה - מושב עובדים. להתיישבות שיתופית בע"מ (13.06.2018) קבעתי בין היתר כדלקמן:

"מקום בו נתגלה כי חבר אגודה אינו מקיים יותר את הכשירויות הנדרשות לחברות באגודה - כי אז על ועד ההנהלה לפעול לשם הוצאתו מחברות, וזאת על מנת שלא יפגע בכוחם של החברים האחרים בעת קבלת החלטות (על דרך דילול קולם למשל), אך זאת בכפוף לזכות שימוע ובדיקה בנפש חפצה". (ההדגשות אינן במקור ד.ב.).

מכאן אבקש ללמוד כי מקום בו נמצא כי אכן חבר אגודה "עקר" במובנו המשפטי את מגוריו משטחי האגודה, אין כל פסול בפעולות הנעשות על ידי האגודה לשם הוצאתו מחברות ותיקון פנקס החברים בהתאם. אלא שמכלל הכן שומעים את הלאו: בטרם תפעל האגודה כך, עליה לנהוג לפי אמות המידה הללו, אלה הקבועות בתקנונה ואלה שקבעה הפסיקה, ומשמחומר הראיות עולה כי כאן לא פעלה האגודה בהתאם לאמור, ובנוסף לא נתנה האגודה למבקש הזדמנות נאותה להשמיע טענותיו בלב פתוח ונפש חפצה (שימוע), אין לומר כי הליך הפקעת חברותו של המבקש בה נעשה כדיון.

8.12 בשולי הדברים אציין, כי אף בבג"ץ נוימן המוזכר לעיל נקבע כי חברים שעקרו את מקום מגוריהם מהאגודה - על האגודה ליתן להם "ארכת חסד" לחזור ולהתגורר במושב. לא התרשמתי כי האגודה פעלה כך במקרה זה. התרשמתי היא כי האגודה הייתה "להוטה" להפקיע את חברותו של המבקש בה, אף תוך פגיעה בזכויותיו, ועל כך יש להצר.

מדינת ישראל

רשם האגודות השיתופיות

8.13. לאור האמור בפתח לפרק זה ומאחר שקבעתי כי המבקש לא "עקר" מגוריו ממקום מושבו שבאגודה, מתייטר הצורך לדון ביתר הטענות המשפטיות שהובאו בפניי, והקשורות בנסיבות החתימה על המסמך כהגדרתו לעיל, לרבות עושק, כפייה, טעות, הטעייה וכו'. אני קובעת כי תנאי ההסכם כהגדרתו לעיל לא הופרו ללא קשר לנסיבות החתימה על ההסכם (אשר אותן אשאיר בצריך עיון לעת הזו), ועל כן לא עמדה לאגודה כל עילה להפקעת חברותו של המבקש בה.

9. סוף דבר:

- 9.1. לאור האמור, דין הבקשה להתקבל.
- 9.2. הנני מאמצת אפוא את מסקנות החוקר וקובעת כי יש לתקן את פנקס החברים של האגודה באופן שיכלול גם את המבקש.
- 9.3. לאור כל האמור, תישא האגודה בהוצאות הליך החקירה במלואן, לרבות הוצאות המבקש אגב הליך זה כפי שייקבע על ידי החוקר הנכבד, וזאת בהתאמה לאמור בסעיף 1.2 לעיל.

המזכירות תעביר החלטתי זו לצדדים בדואר אלקטרוני ובדואר רשום ותסגור תיק זה.

דנה ביאלר, עו"ד
עוזרת רשם האגודות השיתופיות

ניתן היום, י"א כסלו תשע"ט
19 נובמבר 2018
בירושלים, בהעדר הצדדים